

TÜRKİYE - FAS STRATEJİK DİYALOG PROGRAMI

"Türkiye - Fas İlişkilerinde Yeni Dönem
"Kapasite İnşası"

TASAM

TÜRK ASYA STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
TURKISH ASIAN CENTER FOR STRATEGIC STUDIES

tasam.org

STRATEJİK VİZYON BELGESİ (TASLAK)

TÜRKİYE - FAS STRATEJİK DİYALOG PROGRAMI

Türkiye - Fas İlişkilerinde Yeni Dönem: “Kapasite İnşası”

(Türkiye - Fas)

Türkiye 80 milyonluk nüfusu, büyüyen ve gelişen ekonomisi, Afro-Avrasya ana kıtası ortasında sahip olduğu jeostratejik konumu, Avrupa, Karadeniz, Kafkaslar, Asya, Ortadoğu ve Afrika ülkeleri ile sahip olduğu tarihî, siyasi ve kültürel bağları, Birleşmiş Milletler başta olmak üzere uluslararası alanda gittikçe artmakta olan aktivitesi, NATO, AGİT ve CICA gibi örgütlerin önemli üyelerinden biri olması ve son dönemde geliştirdiği aktif dış politikası ile uluslararası alanda gittikçe önem kazanan bir aktör haline gelmiştir.

Fas ise Avrupa’yı Afrika’ya, Akdeniz’i Atlas Okyanusu’na bağlayan bölgedeki stratejik konumu, Arap Birliği’nin önde gelen üyelerinden biri olması, İslam dünyası ve Afrika düzeyinde göz ardı edilemez bir aktör oluşu, Avrupa ile ilişkileri, 30 milyonu aşan dinamik nüfusu, coğrafi çeşitliliği sayesinde aktif nüfusun büyük bölümünü istihdam eden tarım ve balıkçılık sektörü, turizm ve insan kaynakları açısından sahip olduğu ekonomik potansiyeli, doğal kaynakları, uluslararası örgütlerdeki aktivitesi ile dünyanın dikkatini üzerine çeken bir ülke görünümündedir.

Türkiye ve Fas arasındaki diplomatik ilişkiler, Fas’ın bağımsızlığını kazanmasını takiben 17 Nisan 1956 yılında iki ülke Hükümetleri tarafından aynı gün yapılan ortak açıklamayla tesis edilmiştir. Fas’ın, Osmanlı Devleti’yle olan ilişkileri, iki ülke arasındaki ilişkilerin tarihten kaynaklanan alınganlıklar ve önyargılardan arınmış sağlam temeller üzerinde oturmasını sağlamaktadır. Her iki ülkenin stratejik konumları, ekonomik ve siyasi potansiyelleri, İslam âleminin önemli üyeleri olmaları, Batı ile Doğu, Hıristiyan ile Müslüman dünyaları arasında köprü teşkil etmeleri iki ülkeyi stratejik iş birliğine ve ortaklığa yönlendirmektedir.

Fas için Türkiye, Avrasya ana kıtası için bir çıkış kapısıdır. Fas ise Türkiye’nin İslam dünyası, Orta Doğu, Afrika ve hatta Avrupa ülkeleri ile ilişkilerinde göz ardı etmemesi gereken bir ülkedir. Türkiye Fas’ı siyasi, ekonomik, kültürel ve güvenlik ile ilgili alanlarda karşılıklı ilişkilerin güçlendirilmesi gereken bir partner olarak görmektedir. İki ülkenin Bölge meselelerine bakışları aynı yöndedir.

Siyasi ve kültürel ilişkileri yüzlerce yıllık bir tarihî temele sahip olan Fas ve Türkiye bu alanlarda yakın ilişkiler kurmuşlardır. Türkiye ve Fas ikili iş birliğinin yanı sıra, üyesi oldukları Birleşmiş Milletler ve uzman kuruluşları, İslam İşbirliği Örgütü (İİT), Akdeniz için Birlik (AiB) gibi **uluslararası ve bölgesel örgütler çerçevesinde iş birliğini sürdürmektedirler**. İki ülke arasındaki yakın ilişkiler son dönemdeki üst düzey ziyaretlere de yansımaktadır.

Yabancı ülkelerin Afro-Avrasya üzerindeki son 3 asırlık politikaları iki ülke arasındaki ilişkilerin derinleşmesini engellemiştir. Akdeniz’in önemli iki ülkesi konumunda bulunan Fas ve Türkiye’nin bölgesel ve küresel barış ve refah için daha geniş ve derin iş birliğine gitmeleri büyük bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Her iki ülkenin Avrupa ile doğrudan coğrafi bağlantıya sahip olması, demokratik ve siyasi reformlar konusunda aldıkları mesafeler iki ülke arasındaki ilişkileri geliştirmenin temeli olarak görülmelidir. Avrupa Birliği ve NATO ile ilişkilerin seyri gibi konularda Türkiye ve Fas’ın dış politikalarını koordine etmeleri stratejik ortaklık geliştirmeleri her iki ülkenin ortak çıkarları gereğidir.

Fas ile Türkiye arasında ekonomi alanında ikili ilişkiler sürekli olarak gelişmektedir. Fas’taki Türk yatırımları 240 milyon Dolar civarındadır. Türk firmalarının, Fas’ta son yıllarda gerçekleştirilmekte olan çeşitli altyapı ihalelerinden aldıkları pay ve kazanmış oldukları çeşitli ekonomik ve ticari şirketlerin işletme haklarının toplamı 1,4 milyar Doları aşmıştır. Fas-Türkiye Serbest Ticaret Anlaşması (STA) 1 Ocak 2006’da yürürlüğe girmiştir. Dış ticaret hacmi, 2015 yılında 2 milyar Doları aşmıştır. Bunun 1.31 milyar Dolarlık kısmını Türkiye’nin Fas’a ihracatı; 710 milyon dolarlık kısmını ise Fas’ın ülkemize ihracatı oluşturmaktadır. Ne var ki, **iki ülke ilişkileri siyasi yakınlık, nüfus ve ekonomik performans gibi veriler çerçevesinde değerlendirilmesi gereken potansiyelin çok altında kalmaktadır.** Bu noktada, her iki ülkenin uzun yıllar kendi bölgelerine odaklanmaları kadar, Batılı ülkelerin bölge politikaları da etkili olmuştur.

Akdeniz’in en önemli iki ülkesi olarak dünya ticareti ve enerji transferi bakımından en önemli geçiş noktalarını; İstanbul, Çanakkale ve Cebelitarık Boğazlarını kontrol noktasında bulunan Türkiye ile Fas Batı Asya, Ortadoğu ve İslam ülkeleri, Batı dünyası ile ilişkiler bağlamında ekonomik, siyasi **jeopolitik ve güvenlik ile ilgili alanlarda** ortak çıkarlara sahiptirler.

Karşılıklı bağımlılık ilişkilerinin dünya çapında giderek derinleştiği günümüzde, **ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi zorunluluğu, küresel enerji güvenliğine katkı sağlanması, kaçakçılık ve gittikçe artan terörist faaliyetlere** karşı mücadele zorunluluğu gibi faktörler göz önüne alındığında, bu bölgelerde ekonomik, sosyal ve siyasi etkileşimin artırılması, barış ve güvenliğin sağlanması her iki ülkenin çıkarları için gereklidir.

Her iki ülke kritik öneme sahip uzun vadeli çıkarların sürdürülebilirliği açısından etkili bir stratejik işbirliği geliştirebilir. Bu noktada **olaylara siyasi, ekonomik, diplomatik ve jeostratejik açıdan daha geniş bir perspektif ile bakma ihtiyacı vardır.**

Çok boyutlu şekillenen dünya güç sistematığı içerisinde Türkiye - Fas ilişkilerinin ideal bir noktaya taşınabilmesi için, iki ülkenin yalnızca siyasi ve stratejik temelli değil, her parametrede karşılıklı derinlik oluşturacak bir yapıya doğru yönelmeleri gerekir.

Bu noktada, ‘Türkiye - Fas Stratejik Diyalog Programı’nın amacı; yeni dönemde Türkiye - Fas ilişkilerindeki fırsatlar ve tamamlayıcılık ilişkisini stratejik bir bakış açısı ile Türkiye ve Fas kamuoyu nezdinde ortaya koymaktır

Ana teması ve alt başlıklar aşağıdaki gibidir.

Ana Tema

Türkiye - Fas İlişkilerinde Yeni Dönem: “Kapasite İnşası”

Alt Temalar

Afro - Avrasya Bölgesinde Çok Boyutlu Yeni Güvenlik Parametreleri
Ekonomik İşbirliği
Ulaşım ve Lojistik
Çok Boyutlu Güvenlik ve Terörle Mücadele
İİT Üyesi Ülkeler İkili ve Çok Taraflı Kapasite İnşası
Kamu Yönetiminde İnovasyon ve Teknoloji Paylaşımı
Akademik ve Kültürel İş Birliği İmkânları
Bölgesel ve Küresel Ortak Perspektifler

Temel Sektörler

Kamu Diplomasisi, Eğitim ve Dil
Kültür ve Turizm (Ortak Tarih ve Antropoloji)
İnşaat, Müteahhitlik ve Altyapı
Sağlık ve Sağlık Turizmi
Enerji, Petrokimya ve Yatırımlar
Lojistik, Ulaştırma ve Haberleşme
Bankacılık ve Finans
Ekonomi ve Ticaret
Medya ve İletişim
Bilim ve Teknoloji
Marka Şehirler ve Çevre
Savunma ve Uzay Sanayi

Program Partnerleri

Türkiye : TASAM (Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi)
Fas : Fas Stratejik Araştırmalar Merkezi

Programın İcra Alanı

Türkiye ve Fas

ETKİNLİKLER / ÇALIŞMA PLANI (TASLAK)

Yöntem

Tümevarım, Katılımcılık ve Derinleşme

Basın Toplantıları

Türkiye - Fas Akil Kişiler Kurulu Toplantıları / Çalışmaları

Program bünyesinde; iki tarafı temsilen duayenlerin ağırlıkta olduğu bir “Türkiye - Fas Akil Kişiler Kurulu” oluşturulması ve yılda en az bir defa iki taraflı toplantı yapması ve Program çalışmaları temelinde iki ülke ilişkileri için yerel merkezli olarak etkileşim ve öneriler üretmesi.

Yuvarlak Masa Toplantıları / Çalıştayları

Çok Taraflı Çalıştaylar / Çalışmalar

Kongre(ler)

Sektör Çalıştayları / Etkinlikleri

Uygulamalı İnteraktif Eğitimler

Stratejik Raporlar

Çalışmalarının iki tarafın karar alıcıları, özel sektörü, medyası ve kamuoyu için stratejik raporlar olarak yayımlanması. Literatür ve hafıza desteği sağlanması.

Karar Alıcılara Brifing Toplantıları

Araştırma Projeleri ve Raporlarının Hazırlanması

TV Programları

Medya Konferansları

Diğer Akademik Çalışmalar

Stratejik Rapor, Kitap, Makale, Tez vb. Akademik Çalışmalar